

Krav til arrangører i forbindelse med bruk av parker og friområder.

Innhold

Krav til arrangører i forbindelse med bruk av parker og friområder.	1
Innledning – En levende by, et varig grønt preg	1
Balanse mellom bruk og vern	2
Hvorfor beskytte trær?	2
Forstå treets struktur – grunnlaget for riktig vern.....	2
Vanlige trusler mot trær ved arrangementer	3
Rotskader	3
Skade på stamme og trekrone	4
Kjemikaler og utslipp	4
Beskyttelsessone – treets trygghetssone	4
Gatetrær	4
Planlegging av større arrangementer.....	5
Marksikringsplan	5
Forslag til fysiske tiltak for å beskytte trær under arrangement.....	5
Sperringer og merking	5
Stammevern	5
Midlertidig bærelag.....	5
Beskjæring.....	6
Oppheng og installasjoner	6
Kabler og ledninger	6
Varpling og oppfølging av skader.....	6
Erstatning og ansvar	6
Avtalt felling	6
Dekomprimering	7

Innledning – En levende by, et varig grønt preg

Stavanger kommune ønsker et aktivt og inkluderende byliv, der parker og friområder fungerer som møteplasser for små og store arrangementer. Fra konserter og festivaler til idrettsarrangementer og familiedager – aktivitet i grønne omgivelser skaper fellesskap, trivsel og liv mellom husene.

Samtidig skal vi ta vare på naturverdiene som gjør Stavanger grønn og vakker. Parker og friområder skal være like attraktive etter arrangementet som før. Det krever planlegging, omtanke og respekt for både natur og mennesker.

For å sikre denne balansen stiller kommunen krav til hvordan arrangementer planlegges, gjennomføres og avsluttes. Hensikten med denne håndboken er å gi arrangører praktisk og tydelig veiledning om hvordan man kan bruke byens grøntområder på en måte som både gir gode opplevelser og ivaretar miljøet.

Det er viktig at arrangører er bevisste sitt ansvar ved å etterlate arrangementsområdene i like god stand som før arrangementet ble avholdt.

Balanse mellom bruk og vern

De grøntområdene i Stavanger som egner seg for arrangementer, er ofte små og mye brukt av innbyggerne. Derfor tåler de bare en viss belastning før gress, trær og jord tar skade. Et vellykket arrangement er derfor et arrangement som **bruker området uten å slite det ut**.

Dette krever bevissthet om:

- **Omfang:** Hvor mange mennesker tåler området?
- **Utstyr:** Hvor tung rigg og logistikk kan området bære?
- **Tilpasning:** Hvordan kan tiltak justeres for å minimere skade?

Når arrangementet er godt tilpasset, blir både opplevelsen og miljøet bedre.

Hvorfor beskytte trær?

Trær er en vesentlig del av bylandskapet og har stor økologisk, klimamessig og estetisk verdi. De er levende økosystemer som gir oss:

- Renere luft
- Skjerming mot vind, støy og sol
- Redusert overvann og erosjon
- Levesteder for fugler, insekter og smådyr
- Skjønnhet, ro og identitet i bybildet

De eldste trærne i parkene våre har en særlig verdi - de representerer både natur og kulturhistorien på stedet og er uerstattelige om de går tapt. Et tre som har brukt hundre år på å vokse, kan ødelegges i løpet av én dag hvis det får store skader på røtter eller stammer.

Trær tåler overraskende mye – men de tåler ikke alt. Skader utvikler seg ofte gradvis og det er vanskelig å se med en gang. Røtter som blir klemt eller røtter som mister oksygentilførsel, kan føre til at treet dør flere år etter arrangementet. Derfor er **forebygging det viktigste tiltaket**.

Forstå treet struktur – grunnlaget for riktig vern

Et tre består av synlige og usynlige deler. For å beskytte det, må man forstå hvor sårbart det faktisk er.

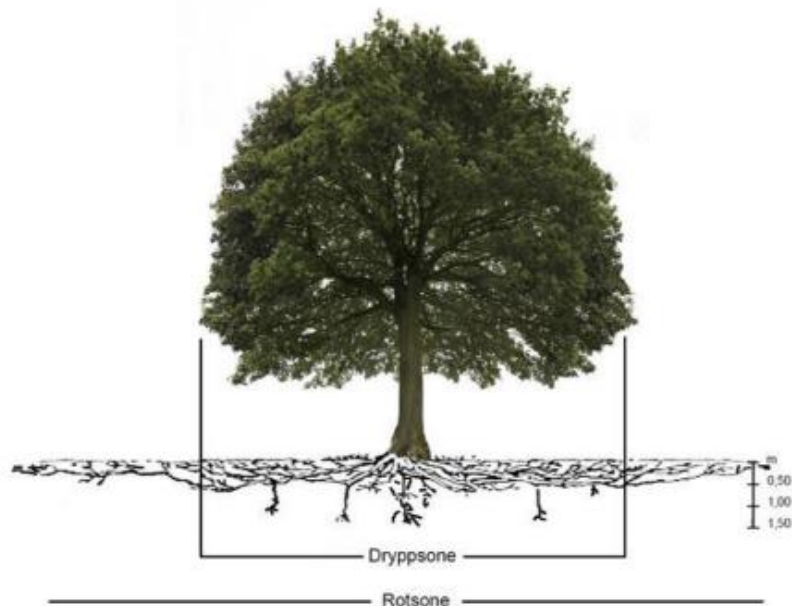
Rotzone

Rotsonen er treet livsgrunnlag. Den forsyner treet med vann, næring og oksygen, og røttene kan strekke seg to til fem ganger så langt ut som kronens radius. Hos store arter som eik, lind og alm betyr dette mange meters utstrekning. Røttene ligger ofte grunt – bare 20–40 cm under bakken – og tåler verken trykk eller jordkomprimering.

Dryppsoner

Dryppsonen er området rett under trekronen der regnet naturlig drypper ned. Mange tror at trær bare må beskyttes innenfor denne sonen, men rotsystemet strekker seg langt utover. For sikkerhets skyld bør derfor alt arbeid og all rigg foregå minst 5 meter fra

stammen – og alltid utenfor dryppsonen.

Vanlige trusler mot trær ved arrangementer

Rotskader

Kjøring og lagring på gress og jord fører til jordkomprimering. Det betyr at luftrommene i jorda presses sammen, slik at røttene får for lite oksygen og vann.

Resultatet kan bli:

- Redusert vekst
- Svekket helse
- Tynnere trekroner
- Kortere levetid

Et tre som kunne levd i 100 år, kan dø etter 50 år hvis rotsystemet skades.

Det er ikke kjøresporene i seg selv som er hovedproblemet, men de langsiktige skadene på rotsystemet

Skade på stamme og trekrone

Oppfliset bark, rifter eller knekte greiner åpner for råte og sykdom. Dette gir lavere vitalitet og øker risikoen for at trær blir farlige i offentlige rom.

Kjemikaler og utslipp

Drivstoff, rengjøringsmidler og maling kan forurense jorda og skade røtter. Alt slikt må håndteres på god avstand fra vegetasjon.

Beskyttelsessone – treets trygghetssone

Hovedregel: Minst 5 meter fra stammen – og alltid utenfor dryppsonen.

Beskyttelsessonen skal sikre treets helse både over og under bakken. Innenfor sonen er følgende ikke tillatt:

- kjøring eller parkering av kjøretøy
- lagring av utstyr, masser eller containere
- graving eller etablering av installasjoner
- helle ut væsker, drivstoff eller kjemikaler

Avvik fra disse reglene må avtales på forhånd med Stavanger kommune

Gatetrær

Trær i gater eller på faste dekker har ofte lite rot plass, og tåler samtidig mindre variasjon i jordforhold. Hvis det er behov for arbeid i nærheten, skal man bruke stammevern og rotsikring. På underlag med høy bæreevne som asfalt, kan parkering og lagring tillates - men kun etter avtale og når det ikke skader treet.

Planlegging av større arrangementer

- Avklar hvor stor kapasitet området du ønsker å bruke har
 - hvor mange deltakere er det plass til
 - hvilket utstyr trengs
 - hvordan er infrastrukturen i området: veier, turveier, strøm, trær og annen viktig vegetasjon
- Planlegg hovedaktivitetene på områder som tåler belastning, det vil si i hovedsak utenfor der hvor trær påvirkes.
- Planlegg tydelige kjøretraseer og unngå snarveier over gress.
- Kommunens fagavdeling for grøntområder og naturmangfold skal delta på befaring for avklaringer rundt vegetasjon. Skriftlig referat/tilbakemelding fra befaring legges til grunn for videre planlegging.
- Utarbeid en god marksikringsplan som viser hvordan trær og verdifull vegetasjon skal bevares. Marksikringsplanen skal stemme overens med arealplan og kart over arrangementsområde.

Marksikringsplan

I forbindelse med større arrangementer er det alltid en risiko for at trær kan bli skadet. Ved å utarbeide marksikringsplaner tidlig i prosessen kan man i stor grad unngå å skade trærne.

Marksikringsplan er en plan som viser hvordan arrangør skal beskytte eksisterende vegetasjon, og spesielt trær og røtter, mot skader. Målet med planen er å bevare trærne, samt sikre at beskyttelsestiltakene planlegges i tidlig fase. Marksikringsplanen må sees i sammenheng med arealplanen.

- Marksikringsplanen avklares med kommunen i tidlig fase.
- Endringer i godkjent marksikringsplan må aksepteres av kommunen.

Forslag til fysiske tiltak for å beskytte trær under arrangement

Sperringer og merking

- Etabler en fast beskyttelsessone hvis området brukes jevnlig
- Avgrens rotsonen tydelig med sperregjerder eller merkebånd i utsatte områder under rigg.
- Ikke plasser forankringselementer for barduner, telt og scener i blomsterbed, plantefelt eller rotflater.
- Ikke fest reklame, sponsorprofilering eller bannere på trær.
- Gi vakter beskjed om å håndheve sperringer

Stammevern

Hvis rigging må skje nærmere enn 5 meter fra stammen:

- Beskytt stammen med planker, beskyttelsesmatter eller kasser.
- Skader på rothalsen kan være alvorlige - Legg ut tøymatter eller barkdekke rundt rothalsen på utsatte trær.
- For best vern: bygg en beskyttelseskasse 0,5–1,5 m utenfor rothalsen og fyll med støtdempende materiale. For eksempel halm, bildekk eller isolasjonsmatter.

Midlertidig bærelag

- All kjøring skal i utgangspunktet skje på fast dekke.
- Hvis kjøring på gress ikke kan unngås, bruk kjørematter som fordeler trykket.

- Bruk traller eller manuell transport der det er mulig fremfor tunge maskiner.
- Der det legges opp til mye tråkk, vurder oppbygging av midlertidig bærelag.

Beskjæring

- Skal alltid utføres av arborist godkjent av Stavanger kommune (trær som blir beskåret feil, kan lett få råte og død).
- Tørre eller skadde greiner kan fjernes før arrangement for å hindre brudd.

Oppheng og installasjoner

- Dekor og lysinstallasjoner i trær og busker må forhåndsgodkjennes av Stavanger kommune.
- Ikke fest noe i stammen eller trekronen – dette kan føre til barkskader og infeksjoner.

Kabler og ledninger

- Kabler skal aldri legges i plantefelt eller henges i trær.
- Bruk kabelgate på fast dekke.
- Bruk trykkfordelende plater ved installasjoner på plen. De skal være tilstrekkelig dimensjonert for å unngå skade på røtter.
- Avklar spesialløsninger med Stavanger kommune.

Dersom en er i tvil, ta kontakt med Stavanger kommune for veiledning

Varsling og oppfølging av skader

Selv med gode rutiner kan skader oppstå. Da gjelder det å handle raskt.

Hvis trær, busker eller annen vegetasjon får skade i forbindelse med et arrangement, skal Stavanger kommune varsles på e-post **senest neste virkedag**.

Meldingen må inneholde:

- kort beskrivelse av hendelsen
- bilder som viser skaden
- adresse eller område

Erstatning og ansvar

Avtalt felling

I utgangspunktet skal ikke trær felles. Dersom trefelling blir nødvendig, kan dette godkjennes mot erstatning. Erstatningsbeløpet skal dekke:

- planting av nytt tre i henhold til Stavanger kommunes [Norm for utomhusanlegg](#)
- etablerings- og skjøtselstiltak i tre år

Store og verdifulle trær har høyere økologisk og økonomisk verdi enn nyplantede trær. Ett felt tre kan derfor erstattes med flere nyplantede for å ivareta tilsvarende grønnstruktur og naturverdi.

Dekomprimering

Når jorden i rotsonen til trær har blitt komprimert som følge av mye tråkk eller annen tung belastning, og dette har nådd et nivå som er merkbart skadelig for treet, må forholdene forbedres.

- I sterkt sammenpresset jord kan bruk av luftspade løsne massen og gi bedre oksygentilførselen og næringsopptak for røttene.

Kostnader forbundet med nødvendige tiltak bæres av arrangør dersom skaden kan knyttes til arrangementets gjennomføring. Utførende firma skal godkjennes av Stavanger kommune.